

”Suunnittelijoilla suuri vaikutusvalta”

Etelä-Pohjanmaalla on tutkittu rakennuttajien näkemyksiä isojen kohteiden toteuttamisesta puurakenteisina.

TERHI ANTILA

Keväällä 2012 toteutetun rakennuttajatutkimuksen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä muun muassa siitä, miten eri tahot, kuten kunnat, kuntien yhtiöt, seurakunnat, säätiöt ja yksityiset yritykset, tekevät materiaalivalintoja rakennusten runkorakenteen osalta ja mitä mieltä ollaan puusta runkorakennemateriaalina. Tutkimukseen haastateltiin kasvokkain tai puhelimitse yhteensä 25 em. organisaation tai yrityksen edustajaa Etelä-Pohjanmaalta.

Haastatteluun osallistuneiden mielestä rakennusten runkorakenteen materiaalivalinnan tekemiseen löytyy rakennuttajaorganisaatioista omaa osaamista. Julkisella puolella osalla luottamushenkilöistä on rakennusalan koulutusta tai muuten alan tietämystä. Tarvittaessa sekä julkisella että yksityisellä puolella käytetään ulkopuolisia asiantuntijoita päättökseen tukena.

Suunnittelijan roolin koetaan olevan rakenteiden materiaali- ja valintojen tekemisessä monessa kohteessa merkittävä tai jopa ratkaiseva, vaikka lopullisen päätöksen tekee jokin muu taho. Niin kuin eräs haastatelluista kommentoi, ”suunnittelija omaa viimeisimmän tiedon materiaaleista, niiden hyödyntämisestä ja elinkaaresta”. Lisäksi tarvittaessa suunnittelija tekee lisäselvityksiä rakennuttajan tahtotilan pohjalta.

Hinta ja kestävyys runkorakenteen valintakriteereitä

Vastaajien nimetessä spontaanisti tärkeimpiä runkorakenteiden valintakriteereitä vastauksissa mainittiin yleisimmin hinta ja kus-

tannukset. Myös käyttötarkoitus, kestävyys, toimivuus, pitkäikäisyys ja paloturvallisuus nousivat useamman vastaajan vastauksissa esille. Tutkijoiden etukäteen määrittelemistä kriteereistä eniten valittuja olivat hinta, paloturvallisuus, energiatehokkuus, suunnittelijan materiaalisuositus, ulkonäkö, ekologisuus, muunneltavuus ja rakentamisen nopeus.

Haastattelujen perusteella myös suunnittelijan aikaisempi kokemus ja tietämys vaikuttavat runkorakenteen materiaalivalintaan. Eräs haastatelluista kommentoi, että ”teräsrunkorakenne ja betonisuunnittelijoihin verrattuna puurakennesuunnittelijoita on vähemmän”.

Jo toteutuneissa rakennuskohteissa puurunkomateriaali on valittu suunnittelijan esityksestä, ekologisuuden, nopean ja kevyen rakentamisen, edullisuuden, kustannustehokkuuden, rakennuksen käyttötarkoituksen, muuhun ympäristöön sopivuuden, ulkonäön ja toiminnallisuuden vuoksi.

Haastatellut rakennuttajat ovat käyttäneet puurunkomateriaalia erilaisissa kohteissa, kuten kouluissa, päiväkodeissa, lii-

” Suunnittelija omaa ja viimeisimmän tiedon materiaaleista.

HAASTATeltu
SUUNNITTELIJA

kuntahalleissa, liiketiloissa, teollisuushalleissa, varastorakennuksissa, majoitusrakennuksissa sekä kerros- ja rivitaloissa.

Siihen, miksi puurunkomateriaalia ei ole valittu, ovat puolestaan haastattelujen perusteella vaikuttaneet muun muassa kustannukset, rakennuksen iso koko, rakenteiden erikoisuus, ulkonäkövaatimukset, kohteen käyttötarkoitus, tekniset vaatimukset, kokemuksen puute ja suunnittelijan suositus.

”Kyllä julkinen rakentaminen on kiveä, sen pitkäaikainen kestävyys, äänieristävyys ja tällaiset paloturvallisuustekijät vaikuttavat”, kommentoi eräs haastatelluista rakennuttajista. Eräs toinen rakennuttaja puolestaan pohti seuraavaa: ”Olisiko (pääsuunnittelijoillakin) sitten, etteivät tiedä

siitä puurakentamisesta niin paljon, vaan esittävätkin heti elementti- tai paikallavalurakenteita, betoni- vaihtoehtoja”.

Paloturvallisuus ja puun elävyys nähtiin heikkouksina

Haastateltuja pyydettiin myös määrittämään spontaanisti näkemyksensä puurunkorakenteiden vahvuuksista ja heikkouksista. Vahvuutena vastaajat nostivat useimmiten esille ekologisuuden, edullisuuden, kustannustehokkuuden, keveyden, ulkonäön, helppouden, nopeuden, paloturvallisuuden ja moneen paikkaan sopivuuden.

Toisaalta puurunkorakenteiden heikkouksia määritellessään vastaajat nostivat useimmiten esille heikkohkon paloturvallisuuden, kosteudenhallinnan, vähäisen kokemuksen puurakentamisesta, puutavaran elävyyden, mittatarkkuuden, lyhyemmän käyttöajan ja pitkien jänneväliden toteuttamisen hankaluuden. Eräs haastatelluista kommentoi, ”kivitalo on kuin Mersu ja puutalo on kuin Lada”.

Asenteiden muokkaamisessa kova urakka

Väitetään, että tekemiemme päätösten ja valintojen taustalla on 80 prosenttia tunnetta, mielikuvia ja asenteita ja vain 20 prosenttia järkeä. Uskon tämän täysin. Kuinka voi muuten selettää sen, että Suomen kaltainen maa on yhä edelleen puurakentamisen takapajula, kun puhutaan isoista puurakennuksista? Jos USA:ssa 70–90 prosenttia kerrostaloista on järkevää rakentaa puusta, niin miksei se muka voisi olla meilläkin mahdollista? Tuskinpa nuo jenkit puusta rakentaisivat, jos se olisi kalliimpaa kuin muusta materiaalista. Missäs maassa se bisnes yleensä luuraakaan?

Meillä puun puolestapuhujilla on esittää enemmän kuin tarpeeksi järkisyitä puurakentamisen puolesta. Puu on kotimainen uusiutuva raaka-aine, sen käyttö työllistää joka vaiheessa meitä suomalaisia, puurakenteet sitovat hiiltä, puusta on mahdollista rakentaa kilpailukykyisesti, puurakentaminen on aluetalouden kannalta järkevämpää kuin perinteinen meno jne. Ja sittenkin julkinen rakennuttaja sanoo että ”puu on Lada ja kivi on Mersu”.

Mistä näitä asenteita oikein tulee? ■

YRJÖ YLKÄNEN,
SUOMEN METSÄKESKUS

UUTISIA

Metsäpoliittinen selonteko valmisteille

Maa- ja metsätalousministeriö on aloittanut metsäpoliittisen selonteon valmistelun pääministeri **Jyrki Kataisen** hallitusohjelman mukaisesti. Tavoitteena on runsaan vuoden päästä antaa eduskunnalle poliittiseen keskusteluun ehdotus siitä, kuinka metsiä käytetään yhteiskunnan hyvinvoinnin parantamiseksi. Selonteko tulee sisältämään eh-

dotuksen pitkän tähtäimen (2030/2050) visiosta ja päämääristä metsien käytölle sekä ehdotuksen keskeisimmistä toimenpiteistä.

Selontekoon sisällytetään myös vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia monipuolisen keskustelun pohjaksi. Lisäksi tehdään ehdotukset Kansallinen metsäohjelma 2015:n tarkistamiseksi.

Kolmasosa haastatelluista rakennuttajista oli sitä mieltä, että uudistuneet palomääräykset lisäävät kiinnostusta puurakentamiseen vastaajien organisaatioissa. Eräs rakennuttaja kommentoi seuraavaa: ”Helpottaa valintaa, kun ne ovat vähän kevenyneet; puukerrostalojakin voidaan tehdä”. Tiukentuneet energiamääräykset puolestaan eivät haastateltujen mielestä vaikuta puurakentamiseen suuntaan tai toiseen haastateltujen rakennuttajien organisaatioissa.

Sen sijaan hieman yli puolet haastatelluista oli sitä mieltä, että ekologisten asioiden esilläolo lisää kiinnostusta puurakentamiseen ko. organisaatioissa. Eräs rakennuttaja kommentoi seuraavaa: ”Vielä sillä ei ole vaikutusta rakentamistoimintaan, mutta olen varma että muutaman vuoden päästä on. Organisaation sisällä käydään ekologisuus- ja energia-keskusteluja, mutta nämä puseruvat käytännön operatiiviseen toimintaan viiveellä”.

Tietämyksen taso vaihtelee kaupunkien rakennusvalvonnassa

Haastatellut rakennuttajat saivat myös vapaasti kommentoida puurakentamista. Vapaan kommentoinnin yhteydessä esiin nousi sekä myönteisesti että kielteisesti puurakentamiseen vaikuttavia asioita. Suomalaista puuta pidettiin kalliina ja puurakenteisia kohteita (kuten kerrostaloja) pidettiin kalliimpina kuin beto-

nirakenteisia. Lisäksi kohteiden käyttötapa ja koko estävät erään haastateltavan mielestä puun käytön.

Toisaalta esiin nousi, että puurakentaminen on taloudellista ja eräs haastatelluista kommentoi, että tällä hetkellä tietyn kokoluokan rakentamisessa ei ole halvempaa kuin puurakennusrunko. Esiin nousi myös, että eri kaupunkien rakennusvalvonnassa tietämyksen taso puurakentamiseen liittyen vaihtelee. Tällöin monesti on helpompaa rakentaa betonirakenteinen kerrostalo kuin puurakenteinen kerrostalo.

Lisäksi puusta on erään haastateltavan mielestä huolehdittava enemmän kuin muista materiaaleista, sillä puu vaatii käsittelyä jatkuvasti. Tulevaisuuden puurakentamiseen liittyen eräs haastatelluista pohti seuraavaa: ”Puuta pitäisi käyttää enemmän, se on uusiutuva luonnonvara ja kotimainen tuote. Vaatii varmaan sukupolven ja kulttuurin muutoksen, ennen kuin sitä aletaan ymmärtää enemmän”. ■

Kirjoittaja työskentelee tutkijana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

OSA 4. Artikkelisarjassa nostetaan esille Palvelevat puuyritykset -hankkeen keskeisiä teemoja ja tuloksia, etsitään ratkaisuja puuyritysten palveluiden ja tuotteiden kehittämiseksi sekä vastaamaan asiakkaiden tarpeita. Hankkeen toteuttavat Suomen metsäkeskuksen Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksiköt ja SeAMK Liiketoiminta, ja sitä on rahoitettu Mannersuomen maaseudun kehittämisohjelmasta.

Hyvää Joulua ja
Menestyksellistä
Uutta Vuotta 2013!
Toivottaa SAWMILL TEAM:

JES AUTOMATION
www.will-automation.com

PASSIMO OY
PUUNJALOSTUSLAITTEET

LEKOPA
PRODUCTS